

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129
E-mail: michal.veselsky@soc.cas.cz

Možnosti občanů ovlivňovat veřejné dění

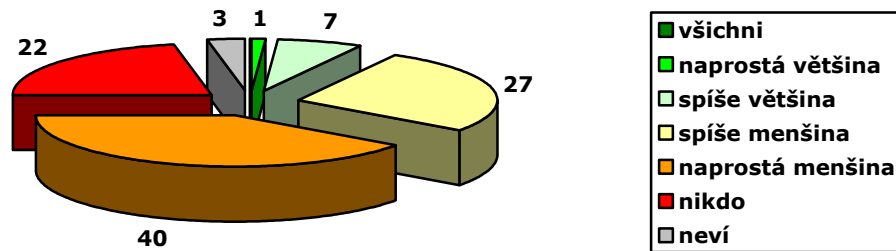
Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2009, v09-02</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>2. 2. – 9. 2. 2008</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1133</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PD.3, PD.34, PD.49, PD.50, PI.53</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>20. března 2009</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Michal Veselský</i>

V rámci svého únorového šetření se Centrum pro výzkum veřejného mínění dotazovalo na možnosti občanů ovlivňovat veřejné dění. Většina respondentů politikům vyčítá nezájem o názory obyčejných lidí a staví se za podporu referenda v otázkách změny důležitých zákonů. Na druhou stranu však dotázaní uznávají, že vládní rozhodnutí by měla být v první řadě záležitostí politiků.

První z otázek zjišťovala, nakolik se podle respondentů politici zajímají, co si myslí obyčejní lidé¹:

Graf 1: Zajímají se politici o to, co si myslí obyčejní lidé? (v %)

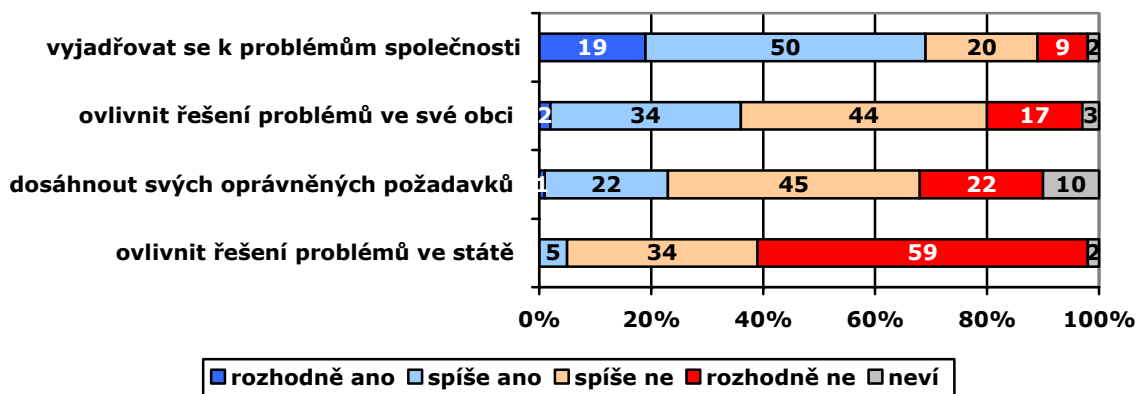

Důvěra politikům není obecně příliš vysoká, což se projevuje i v této otázce. Podle většiny oslovených se veřejní představitelé o zisk zpětné vazby od občanů příliš nestarají. Zhruba pětina dotázaných pak tvrdí, že se o názory lidí nezajímá nikdo. Další dvě pětiny se domnívají, že o názor veřejnosti stojí naprostá menšina politiků.

Většinu politiků hodnotí jako vstřícnou k veřejnosti 18 % příznivců ODS („spíše většina + naprostá většina + všichni“). V řadách sympatizantů ČSSD má stejný názor 7 % dotázaných a mezi stoupenci KSČM pouhá 2 % respondentů.

Následující blok otázek se zajímal, nakolik jsou lidé přesvědčeni o svých vlastních možnostech ovlivňovat veřejné dění²:

Graf 2: Možnosti lidí ovlivňovat veřejné dění (v %)

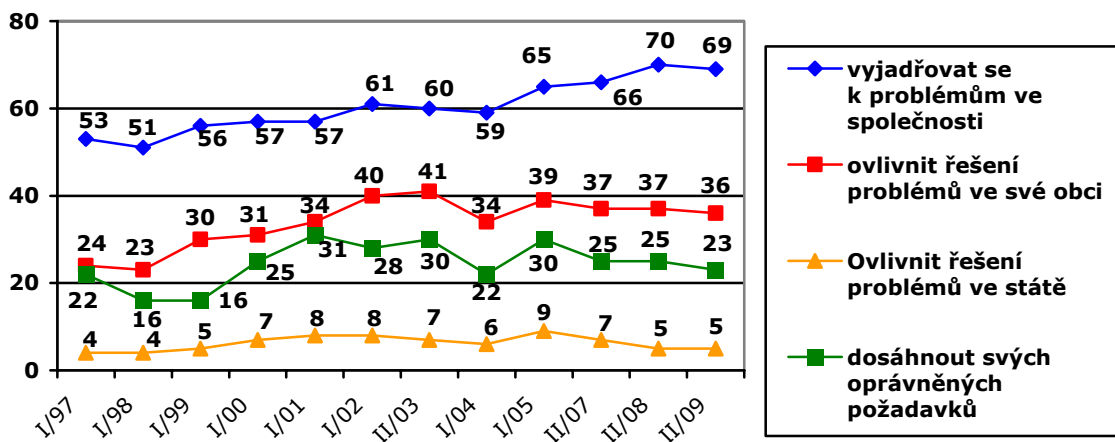
¹ Znění otázky: „Kolik zvolených politiků se podle Vás zajímá o to, co si myslí lidé, jako jste Vy?“

² Znění otázky: „Řekl byste, že v dnešní době lidé, jako jste Vy a) mají možnost otevřeně se vyjadřovat k problémům a nedostatkům ve společnosti, b) mohou ovlivnit řešení problémů ve své obci, městě, c) mohou ovlivnit řešení problémů na celostátní úrovni, d) mohou dosáhnout svých oprávněných požadavků?“

Z odpovědí vyplývá, že lidé jsou vcelku spokojeni s možnostmi vyjadřovat se k problémům ve společnosti (69 % „rozhodně + spíše ano“), ale staví se skepticky k možnostem ovlivnit jejich řešení. Relativně nejlepší vyhlídky vstoupit do rozhodovacích procesů se podle dotázaných naskýtají při řešení problémů na úrovni obce (36 %), zatímco svým šancím ovlivnit z pozice občana řešení problémů na celostátní úrovni věří pouze 5 % respondentů. Na obecný dotaz, zda mohou lidé dosáhnout svých oprávněných požadavků, odpovědělo kladně 23 % dotázaných.

Podrobnější časové srovnání přináší graf 3:

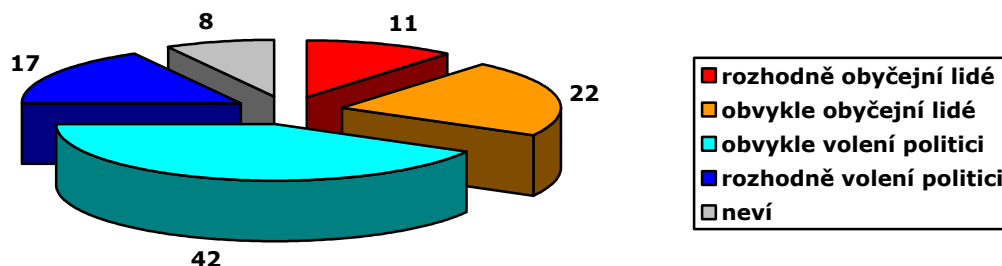
Graf 3: Možnosti lidí ovlivňovat veřejné dění – časové srovnání (v %)

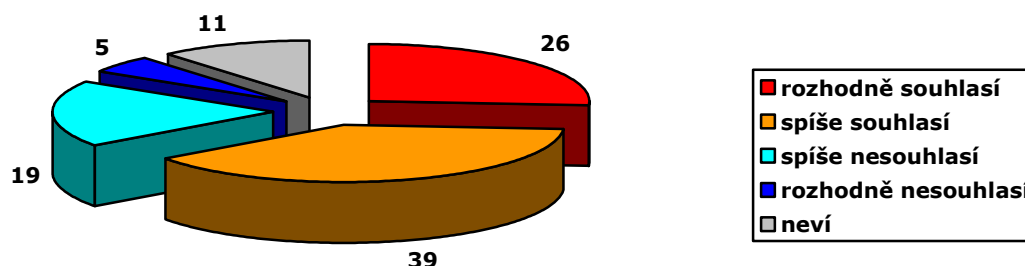
V dlouhodobějším časovém horizontu se projevuje nárůst souhlasných odpovědí s možností otevřeně se vyjadřovat k problémům a nedostatkům ve společnosti. Během posledních deseti let vykázal mírný nárůst také souhlas s možností řešit problémy ve své obci. Otázka hodnotící šance na dosažení oprávněných požadavků má spíše oscilační tendence a velkou dynamiku nevykazuje ani možnost vyjadřovat se k řešení problémů na celostátní úrovni.

Další dvojice grafů přináší pohled respondentů na roli vlády a občanů v rozhodovacích procesech:

Graf 4: Kdo by měl rozhodovat o důležitých vládních rozhodnutích?³ (v %)

Graf 5: Mělo by se pravidelně vypisovat referendum o významných právních změnách?⁴ (v %)

Mezi respondenty převládá vcelku realistický pohled. Většina se domnívá, že o důležitých vládních rozhodnutích by měli rozhodovat volení politici (59 % „rozhodně + obvykle politici“). Současně by však většina oslovených vypisovala k významným právním změnám referendum (65 % „rozhodně + spíše souhlasí“).

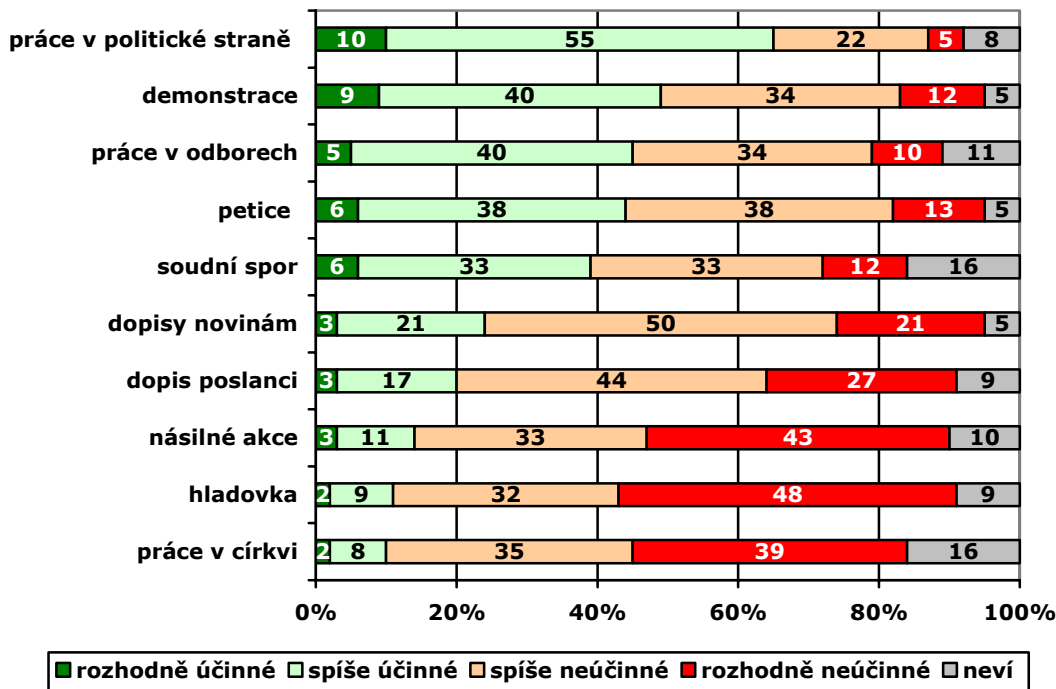
O vhodnosti referenda jsou přesvědčeni zejména stoupenci KSČM (87 %) a ČSSD (74 %), následovaní příznivci KDU-ČSL (62 %) a Strany zelených (59 %). Relativně nejchladněji se k referendu staví sympatizanti ODS (46 %).

³ Znění otázky: „Myslíte si, že lidé jako Vy, by měli rozhodovat o důležitých věcech, které dělá vláda, nebo by to měla být práce volených politiků?“

⁴ Znění otázky: „Souhlasíte nebo nesouhlasíte s tím, že by bylo dobré, kdyby bylo pravidelně vyhlášováno referendum, abyste mohl hlasovat pro či proti významným právním změnám?“

Poslední otázka zjišťovala, jakým způsobem je dle respondentů nejnázší ovlivnit legislativní proces⁵:

Graf 6: Nakolik je účinné pro změnu zákona

Respondenti nehodnotí žádnou z nabídnutých možností příliš vysoko. Nejvyšší účinnost je přiznávána práci v politické straně (65 % „rozhodně + spíše účinné“), ostatní položky se nedostaly přes 50 %. Relativně příznivé hodnocení si dále získaly demonstrace (49 %), práce v odborech (45 %) a petice (44 %). Největší skepse panuje ohledně násilných akcí (14 %), hladovky (11 %) a práce v církvi (10 %). Skepse vůči nabídnutým strategiím je pravděpodobně podmíněna obecně kritickým pohledem české veřejnosti na politiku a vyhlídky občanů ovlivňovat veřejné dění.

⁵ Znění otázky: „Zde jsou některé aktivity, které občané většinou dělají, aby změnili zákon. Jak účinné podle Vás jsou: dopisy novinám, práce v politické straně, práce v odborech, práce v církvi, soudní spor, demonstrace, dopis poslanci, násilné akce, petice, hladovka?“